ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਲਖਨਊ 'ਚ ਈ-ਰਿਕਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਲਈ 'ਭਾਰਤੀਯ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਕ੍ਰੈਡਿਟ' ਦੇ ਸਮਾਰੋਹ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦਾ ਮੂਲ-ਪਾਠ

Posted On: 16 JAN 2017 11:56AM by PIB Chandigarh

English rendering of the text of PM's speech at the function organised by Bharatiya Micro Credit for distribution of e-rickshaws in Lucknow

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਲਖਨਊ 'ਚ ਈ-ਰਿਕਸ਼ੇ ਵੰਡਣ ਲਈ 'ਭਾਰਤੀਯ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਕ੍ਰੈਡਿਟ' ਦੇ ਸਮਾਰੋਹ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦਾ ਮੂਲ-ਪਾਠ

ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਸੁਸ਼ੌਭਤ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਰਾਮ ਨਾਇਕ ਜੀ, ਲਖਨਊ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਲਖਨਊ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਭਾਈ ਆਸ਼ੂਤਸ਼ ਜੀ, ਇੱਥੇ ਦੇ ਮੇਅਰ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਦਿਨ੍ਹੇਸ਼ ਜੀ, ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾ. ਕੇ. ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਕੇਂਦਰ-ਬਿੰਦੂ, ਮੇਰੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕ ਭਰਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਭਰਾਵੋ ਤੇ ਭੈਣੋ..

ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਦਮ ਚੱਕ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸਮੇਂ 'ਚ ਅੱਜ ਸਮੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਾਲੀ ਜੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ੍ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ 'ਚਖ ਮੰਦੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲੇ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੋ ਮੰਨੇ ਜਾਣ੍ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ੍ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵੇ੍ਲੇ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਭਾਰਤ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜੋ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲੁਤ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਬਣਾ ਸਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੀ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਹੋਵੇ, ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਹੋਵੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੇਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀਆਂ ਹੋਣ, ਸਭ ਇੱਕੋ ਸੂਰ ਨਾਲ ਇ੍ਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚੁ ਭਾਰਤ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜ਼ਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡਾ ਟੀਚਾ ਕੇਵਲ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਾਲੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਟੀਚਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ੍ਰੀਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣਾ, ਸਾਡਾ ਟੀਚਾ ਹੈ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲੇ, ਸੂਾਡਾ ਟੀਚਾ ਹੈ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਪਣੇ

ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੇ, ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਨੌਕਰੀ ਲੱਭਣ ਲਈ ਦਰ-ਦਰ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਨਾ ਖਾਵੇ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਜੋ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਜੋ ਕਮਾਉਣ, ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕੰਮ ਆਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਦਮ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀਕਰਣ ਹੋਇਆ 40 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੌਮੀਕਰਣ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਬੈਂਕ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂਬੀ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀਕਰਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਬੈਂਕ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਏ। ਚਾਲ਼ੀ ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਤ ਗਏ ਪਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਦਰ ਨਹੀਂ

ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਤੋਂ ਗ਼ਰੀਬ ਵਿ੍ਅਕਤੀ ਦਾ ਬੈਂਕ ਦਾ ਖਾਤਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਗ਼ਰੀਬ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਨ-ਧਨ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚੱਲੀ, ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ-ਖਾਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਲਗਭਗ 20 ਕਰੇੜ ਨਵੇਂ ਖਾਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਖਾਤੇ ਖ੍ਰੋਲ੍ਣੇ ਸਨ, ਗ਼ਰੀਬ ਦੇ ਖਾਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵੀ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੱਦ ਵੀ ਬੈਂਕ ਦਾ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਲਈ ਜੋ ਖ਼ਰਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ

ਗਾਹਕ ਦ ਖਾਤ ਪਕ੍ਹਾਟ ਸਨ, ਤਾਂ ਅਸ ਨਿਯਸ ਕੁਟਾਵਿਆਂ ਕਿ ਇਕ ਵੀ ਪਸਾ ਨਹੀ ਹੁੰਦਗਾ, ਤਦ ਵੀ ਬਕ ਦਾ ਖਾਤਾ ਖੀਲ੍ਹਆਂ ਜਾਵਗਾ, ਖੂਸ ਲਈ ਜ ਬਰਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਬੈਂਕ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪੈਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਵੇਖੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੇ ਬੈਂਕ 'ਚ ਖਾਤੇ ਖੁਲ੍ਹਵਾਏ ਤੇ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ, 30 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੇ, 30 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਇਹ ਹੈ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਦੀ ਤਾਕਤ। ਉਹ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਲਈ ਜਿਊਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੂਲਾਂ ਲਈ ਜਿਊਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿੱਚ ਖਾਤੇ ਖੁਲ੍ਹਵਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ 100 ਰੁਪਏ, 200 ਰੁਪਏ ਜੋ ਵੀ ਹਨ, ਉਸ ਨੇ ਬੱਚਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮੁਦਰਾ ਯੋਜਨਾ ਲਿਆਏ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੋ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਅਖ਼ਬਾਰ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੁੱਧ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਬਿਸਕੁਟ ਵੇਚਦਾ ਹੋਵੇ, ਫੁੱਲ ਵੇਚਦਾ ਹੋਵੇ, ਮੰਦਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵੇਚਦਾ ਹੋਵੇ, ਧੋਬੀ ਹੋਵੇ, ਨਾਈ ਹੋਵੇ, ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਲੋਕ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਜੇ ਅੱਗੇ ਫੁਹਣਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੈਸਿਆਂ ਦੀ ਜਰਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ੀ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਮੈਸੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਬੈਂਕ ਦਾ ਜਰਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਜੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਬੈਂਕ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੂਦਰਾ ਯੋਜਨਾ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਤ੍ਰੈਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਮ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਬੈਂਕ ਜਾਣ ਦਾ ਮੈਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਬਿਨਾ ਗੇਰੰਟੀ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਿਆਂ ਹਾਲੇ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬੀਤਿਆ ਹੈ, 5-6 ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 2 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਗਰੰਟੀ ਦੇ।

ਕੁੱਝ ਲੋਕੂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਲਏ ਹਨ, ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਨੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਸ ਕੁੰਮ ਵਿੱਚ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਾਲ ਚੁੱਤ ਭਰਮਾ ਕਰ ਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੜੇ ਰੁਪਏ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਾ ਦਿਤ ਗਏ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ 2,100 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਲ ਆਪਣਾ ਰਿਕਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 2,100 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਰਿਕਸ਼ਾ ਅੱਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਵਿਆਜ ਦੇਣਾ ਪੈਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ। ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣਾ ਪੈਦਾ ਸੀ, ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਅੱਜ ਉਹ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਦਰਾ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਲਖਨਊ 'ਚ ਬੈਟਰੀ ਰੀਚਾਰਜਿੰਗ ਲਈ ਲਗਭਗ 40-42 ਨਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਲਗਭਗ 10 ਵੱਡੇ ਸਰਵਿਸ ਸੈਂਟਰ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕ-ਇੱਕ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ 5-5, 10-10, 12-12 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਕਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ, ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਵ ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਬਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਜਤਨ ਹੈ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਆਮ ਤੋਂ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਗਿਕਸ਼ਾ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਸਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ, ਜੋ ਪੈਸੇ ਬਚਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂਗੇ। ਹੁਣ ਵੇਖੋ, ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਣਾ ਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪੜ-ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਕੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 40 ਰੁਪਏ ਤੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮਾ ਕਰ ਕੇ ਬਦਲਣਾ ਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪੜ-ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਕੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 40 ਰੁਪਏ ਤੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮਾ ਕਰ ਕੇ ਬਦਲਣਾ ਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪੜ-ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਕੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੇਂ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਹੀ ਤੇ ਸ਼ਹੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲਦੇ ਹੋ। ਜ਼ਿਲਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪੜ-ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਕੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 40 ਰੁਪਏ ਤੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮਾ ਕਰ ਕੇ ਬਦਲਣਾ ਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪੜ-ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਕੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਹੋ। ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪੜ-ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਕੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਹੋ ਹੋ ਕਰ ਸ਼ਹੀ ਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਹੋ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਹੋ ਕਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸ਼ਹੀ ਤੋਂ ਜ਼ੋ ਹੋ ਹੋ ਕਿ ਸਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋ ਹੋ ਕਰ ਕਿਲ

ਬਦਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਕੁੱਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 40 ਰੁਪਏ, 50 ਰੁਪਏ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਬੱਚਤ ਕਰਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਆਵੇ। ਇਸ ਈ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀਵਨ ਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ, ਜੀਵਨ ਜਿਓਤੀ ਯੋਜਨਾ, ਅਟਲ ਪੈਨਸ਼ਨ ਯੋਜਨਾ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਸੁਰੱਖਿਆ-ਘੇਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਈ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਸਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਲਖਨਊ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਈ-ਵੀਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ੁਮੁਲਾਕਾਤ ਕਿਸ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਵੇਗਾ, ਉਸ ਦਾ ਮਿਲਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਡਰਾਇਵਰ ਦੇ ਨਾਲ। ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਹਰ ਦਾ ਮਹਿਮਾਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਰਾਇਵਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਡਰਾਇਵਰ ਪਹਿਲੇ 10-15 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਉਹੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਅਕਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹੀ ਅਕਸ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਉਹ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਇਆ, ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਜਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਕਦੇ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੋ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਆੱਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਗੱਲ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਡਰਾਇਵਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕਾਰਣ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਯ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਕਸ ਵਧੀਆ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਉੱਤਮ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਭਾਰਤ ਦੇ 'ਬ੍ਰਾਂਡ ਅੰਬੈਸਡਰ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ, ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਹ ਕੇਵਲ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਰਿਕਸ਼ਾ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਈ-ਰਿਕਸ਼ਾ 'ਚ ਗਿਆ, ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰਾ ਇੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਨਵੀਂ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਣ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਜੋ ਸੰਸਾਰਕ ਤਪਸ਼ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਪੈਰਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਪੈਰਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਮੰਬਾ ਖੇਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰਕ ਤਪਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੀ। ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਚਿੱਤਾ ਸਤਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਿੰਕ-ਨਿੱਕ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੋਓ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਖ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰਾਈ ਕਰਨਰੀ ਪੰਵ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰਤ ਆਣ ਪਈ ਹੈ। ਇਹ ਈ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਜਿਸ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਝੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਕਾਟੇ ਜਿੰਨਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਜਤਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਜਤਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸੰਕਤ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਆੱਟੋ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਭਾਵਾ ਵਿੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਲਖਨਊ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਤਬਦੀਲੀ ਆਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਦੀ ਤਕਤਰ ਸਿੰਤ ਸੰਗਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਂ ਜੋ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਰੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਂ ਹੈ ਰੋਕ ਜ਼ਰੂਰ ਜ਼